



ТИПОЛОГИЙН ТАЙЛАН 2025

САНХҮҮГИЙН ХОРИГ АРГА ХЭМЖЭЭНЭЭС ЗАЙЛСХИЙХ НЬ

Санхүүгийн мэдээллийн алба

АГУУЛГА

I. ЗОРИЛГО	2
II. ХОРИГ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ.....	3
2.1 Хориг арга хэмжээний төрөл	5
2.2 Хориг арга хэмжээний ач холбогдол, хор уршиг	7
III. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХОРИГ АРГА ХЭМЖЭЭ ОЛОН УЛСАД	8
3.1 Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор хөрш болон сайн харилцаатай улс орнуудыг ашиглах.....	8
3.2 Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор виртуал хөрөнгийг ашиглах	9
3.3 Хоёрдогч хориг арга хэмжээнд орох эрсдэл	9
IV. МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ.....	12
V. ТИПОЛОГИ.....	14
5.1 Олон улсын типологи	14
5.2. Эдийн засгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийж буй типологи - Монгол Улсад	17
VI. ШИНЖ ТЭМДЭГ.....	20
6.1 Бараа бүтээгдэхүүний импорт болон экспорттой холбоотой шинж тэмдэг	20
6.2 Харилцагчийг таньж мэдэхтэй холбоотой шинж тэмдэг	21
6.3 Санхүүгийн системтэй холбоотой шинж тэмдэг	22
VII. УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ЗАМ	24
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ.....	25

I. ЗОРИЛГО

Дэлхийн улс орнууд болон олон улсын засгийн газар хоорондын байгууллагууд, тухайлбал, НҮБ-ийн Аюулгүйн зөвлөл, Европын Холбоо зэрэг нь олон улсын энх тайван, аюулгүй байдалд заналхийлэх хүчин зүйлсийг таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор олон талт арга хэрэгсэл, механизмыг хэрэгжүүлэн ажилладаг. Эдгээрийн нэг хориг арга хэмжээний бодлого, зохицуулалтыг сүүлийн жилүүдэд улс орнууд, олон улсын засгийн газар хоорондын байгууллагууд нь гадаад бодлогын хэрэгсэл болгон өргөнөөр ашиглах болсон байна. Үүнийг тоон мэдээллээр харвал хориг арга хэмжээ авдаг томоохон улс орнууд болон олон улсын байгууллагаас авсан хориг арга хэмжээний тоо 2021-2024 оны хооронд тогтмол өссөн үзүүлэлттэй байна. Жишээлбэл, Европын Холбооноос гаргадаг хориг арга хэмжээний тоо нь 2020 он хүртэлх хугацаанд хамгийн ихдээ 298 (243 хувь хүн, 55 хуулийн этгээд)-д хүрч байсан. Гэтэл 2022 онд хориг арга хэмжээний тоо 1510 (1349 хувь хүн, 161 хуулийн этгээд), 2023 онд 767 (489 хувь хүн, 278 хуулийн этгээд) болж өссөн байна.

Монгол Улс нь олон улсад авч хэрэгжүүлж буй хориг арга хэмжээнүүдээс терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй холбоотой НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөлөөс гаргасан хориг арга хэмжээний жагсаалтыг дагаж мөрдөх үүрэг хүлээдэг. Бусад олон улсын засгийн газар хоорондын байгууллага болон нэг талт хориг арга хэмжээг заавал дагаж мөрдөх үүрэг хүлээдэггүй болно. Гэвч нэг талт болон олон талт хориг арга хэмжээнд орсон улс орнууд нь хөрш, найрсаг харилцаатай улс орнуудыг ашиглан хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх эрсдэл нэмэгдэж байна.

Эдгээр олон улсад гарч буй хориг арга хэмжээтэй холбогдуулан Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхтэй тэмцэх тогтолцооны хүрээнд дагаж мөрдөх хориг арга хэмжээ, урьдчилан сэргийлэх арга зам болон хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх түгээмэл чиг хандлагыг тусгасан типологийн тайлан боловсруулах шаардлага үүссэн. Энэ хүрээнд Санхүүгийн мэдээллийн албанаас санхүүгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийхтэй холбоотой типологийн тайланг боловсруулан гаргаж байна.

Энэ типологийн тайланг дараах зорилгын хүрээнд боловсруулав. Үүнд:

1. Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдэд хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх талаар ойлголтыг нэмэгдүүлэх, дагаж мөрдөх хориг арга хэмжээний жагсаалтыг таниулах,
2. Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилготой үйлдэл, гүйлгээг таньж мэдэх, илрүүлэх, хэрхэн зогсоох арга хэмжээ авах талаар чадавхтай болгох,
3. Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх үйл ажиллагаанд санаатай болон санамсаргүй ашиглагдаж болзошгүй харилцагч, бүтээгдэхүүн үйлчилгээг таньж илрүүлэхэд мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг болох.

II. ХОРИГ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ

Аливаа улсын Засгийн газрын үндэсний ашиг сонирхолд заналхийлсэн, эсхүл олон улсын хэм хэмжээ, эрх зүйн актыг зөрчсөн улс орон, хувь хүн, хуулийн этгээдийн санхүүгийн эрх чөлөө, эдийн засаг, бизнесийн үйл ажиллагааг хязгаарлах зорилгоор бусад улс орон болон олон улсын байгууллагын зүгээс авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээг **хориг арга хэмжээ** гэж ойлгож болно. Хориг арга хэмжээний анхны түүхэн баримт нь МЭӨ 432 онд Афинчууд Мегара хоттой худалдаа хийхийг хориглож, Мегарачуудыг Афины боомтуудад нэвтрэхийг хориглон гаргасан “Мегарын тогтоол” гэж үздэг¹. Орчин үеийн олон улсын харилцаанд хориг арга хэмжээг ихэвчлэн НҮБ, Европын Холбоо зэрэг олон улсын байгууллагууд, АНУ, Их Британи зэрэг улс орнууд аливаа улс орны санаатай буруу үйлдлийг зогсоох гол арга хэрэгсэл болгон ашиглаж иржээ.

НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөл анхны хориг арга хэмжээг 50 жилийн өмнө Өмнөд Родезид (өнөөгийн Зимбабве улсад) авч байжээ. Түүнээс хойш НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөл 30-аад хориг арга хэмжээ тогтоосноос 14 нь өнөөдрийг хүртэл хүчинтэй байна. Монгол Улс нь НҮБ-ын гишүүн орны хувьд НҮБ-аас гаргасан бүх төрлийн хориг арга хэмжээний дэглэмийг заавал дагаж мөрдөх үүрэг хүлээдэг.

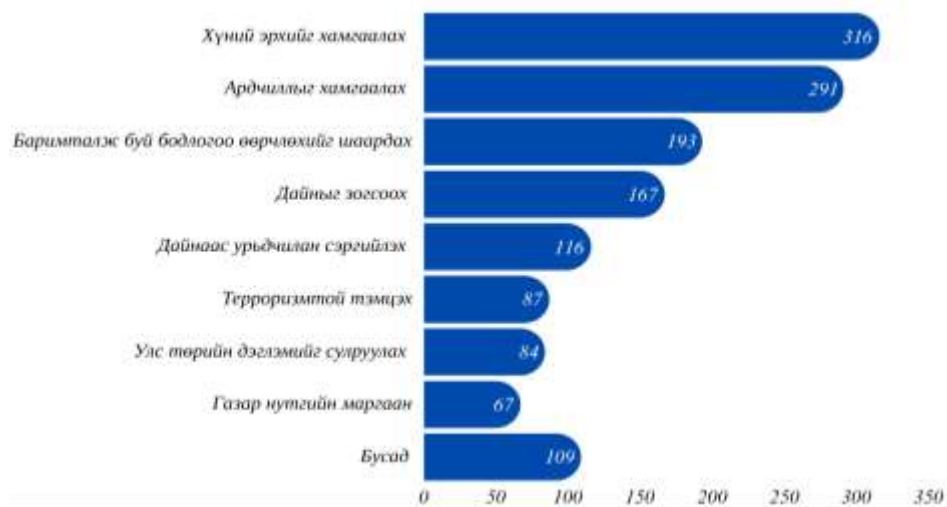
Түүнчлэн хориг арга хэмжээ нь улс орон хоорондын зөрчилдөөнийг хурцатгахаас урьдчилан сэргийлэх, зохицуулах, терроризмтой тэмцэх, кибер аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх, хүний эрх зөрчигчдийг шийтгэх болон цөмийн зэвсэг дэлгэрүүлэхийг хязгаарлах зэрэг зорилгыг агуулж байдаг. Энэ утгаараа гадаад бодлогын нэг хэрэгсэл болдог. Эдгээрийг дотор нь нийтлэг байдлаар дохио өгөх, албадан сануулах, шийтгэх зорилготой хориг арга хэмжээ гэж хуваан авч үзэж болно. Эдгээрийг тус бүрд нь авч үзвэл:

- **Дохио өгөх:** Улс орон, бүс нутгийн байгууллага хориг арга хэмжээ ногдуулах замаар аливаа улсын бодлогод сөрөг байр суурьтай байгаагаар илэрхийлж, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг нээлттэй байдлаар үлдээдэг. Үүнийг нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн олон улсын хэм хэмжээг зөрчсөн улс орнуудад дохио өгөх байдлаар ашиглах нь бий.
- **Албадан сануулах:** Улс орон, этгээдэд зардлыг нь өсгөх эсхүл татвар ногдуулах замаар тус улсад баримталж буй бодлогоо өөрчлөхийг шаарддаг.
- **Шийтгэх:** Хориг арга хэмжээ тавьж буй улс орон, бүс нутгийн байгууллага нь өөрөө шударга ёсыг тогтоохын тулд шийтгэх хориг арга хэмжээг ногдуулдаг бөгөөд шийтгэлийг зорилтот этгээдийн тодорхой бараа, бүтээгдэхүүн, салбар, санхүүгийн үйлчилгээг хязгаарлах хэлбэрээр ногдуулж болно.

¹ Morgan, T. C., Syropoulos, C., & Yotov, Y. V. (n.d.). Economic Sanctions: Evolution, Consequences, and Challenges. The Journal of Economic Perspectives, Vol. 37(No. 1), pp. 3-30.
<https://www.jstor.org/stable/27192407>

Desbordes R., Munier F. (2023) судалгаанд хориг арга хэмжээ авахад хүргэж буй дараах гол шалтгаанууд байна гэж үзжээ². Үүнээс хүний эрхийг хамгаалах, ардчиллыг хамгаалах болон зорилтот улс орны баримталж буй бодлогоо өөрчлөхийг шаардах зорилгоор хориг арга хэмжээ ногдуулах нь элбэг байгааг харж болно.

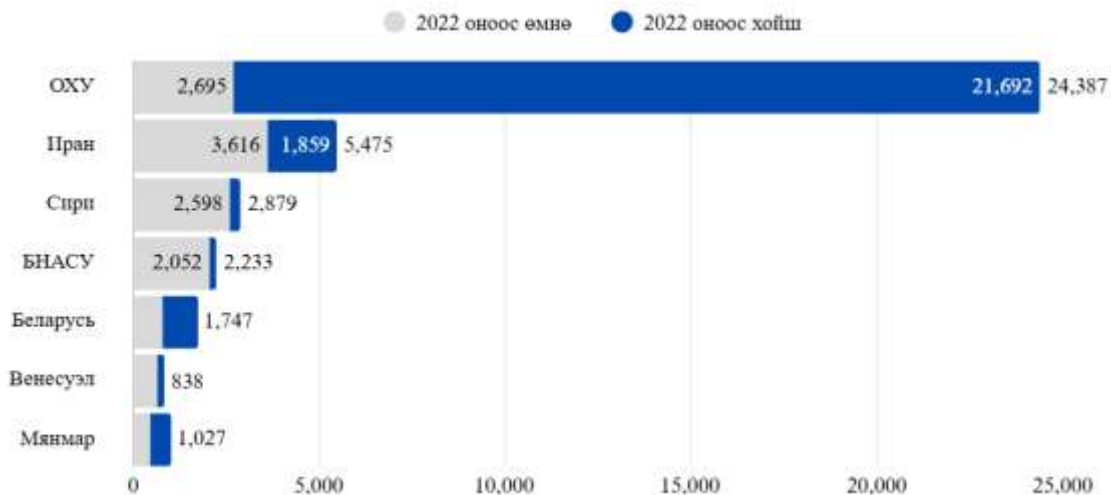
Зураг 1. Хориг арга хэмжээ авах гол шалтгаан



Эх сурвалж: (Institut Jacques Delors, 2024)

Дараах зурагт 2025 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн байдлаар хамгийн олон хориг арга хэмжээнд орсон 7 улсыг хориг арга хэмжээний тоогоор харуулав. (Зураг 2)

Зураг 2. Хамгийн олон хориг арга хэмжээнд орсон улс орнууд, 2025



Эх сурвалж: Castellum AI, 2025

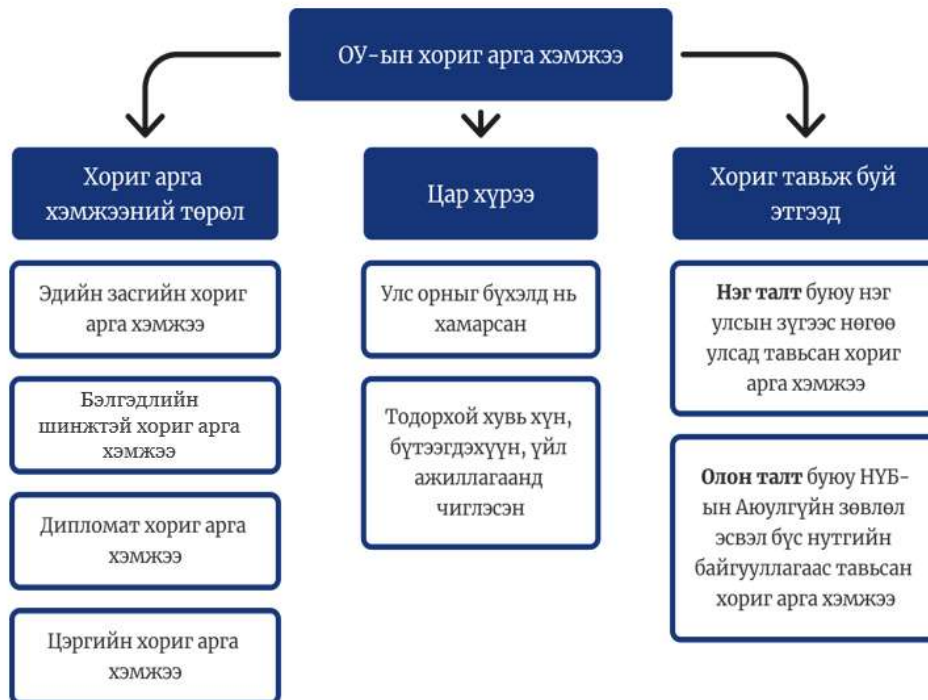
² Institut Jacques Delors. (2024, September 26). *Understanding international sanctions*. Institut Jacques Delors. Retrieved May 12, 2025, from https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2024/09/Infographie_Santions_Russie_Matelly_EN_A4.pdf

Дээрх зургаас харахад 2022 оноос хойш ОХУ болон Украин улсын хоорондын дайнтай холбоотойгоор ОХУ-ын эсрэг авч хэрэгжүүлсэн хориг арга хэмжээний тоо огцом нэмэгдсэн болохыг харж болно.

2.1 Хориг арга хэмжээний төрөл

Хориг арга хэмжээг дотор нь түүний төрөл, цар хүрээ, хориг тавьж буй этгээдээр дараах байдлаар ангилан авч үздэг³.

Зураг 3. ОУ-ын хориг арга хэмжээний ангилал



Эх сурвалж: (Schmitt, 2016)

Хориг арга хэмжээ нь дараах үндсэн 4 төрөлтэй байх бөгөөд эдгээрийг дэлгэрүүлэн авч үзвэл:

1. **Эдийн засгийн хориг арга хэмжээг** “гадаад болон үндэсний аюулгүй байдлын бодлогын зорилгоор уламжлалт худалдаа, санхүүгийн харилцааг таслах арга хэмжээ” гэж тодорхойлж болно. Энэ төрлийн хориг арга хэмжээг улс орнууд түгээмэл ашигладаг бөгөөд дотроо худалдааны хориг, санхүүгийн хориг болон бусад эдийн засгийг хязгаарлах хориг арга хэмжээнээс бүрддэг.
 - Худалдааны хориг арга хэмжээ
 - Бараа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хориглох
 - Хөрөнгө оруулалтыг хориглох

³ Schmitt, O. (2016). *International Sanctions*. In M. D. Cavelt, & T. Balzacq (Eds.), *Routledge Handbook of Security Studies* (2nd Ed.) (2nd edition ed., pp. 360-370). Routledge.

- Импорт, экспортод хориг тавих
- Бусад
- Санхүүгийн хориг арга хэмжээ
 - Банк хоорондын гүйлгээнд хориг тавих
 - Валютын гүйлгээг хориглох
 - SWIFT сүлжээнээс тусгаарлах
 - Хуулийн этгээд, хувь хүн, төрийн байгууллагын данс царцаах
 - Хөрөнгө царцаах
 - Бусад
- 2. **Соёл/Спортын (ихэвчлэн бэлгэдлийн шинжтэй) хориг арга хэмжээ** нь олон улсын хамтын нийгэмлэг эсвэл тодорхой бүлэг улс орнууд тухайн улсын тодорхой бодлогыг эсэргүүцэж буйгаа илэрхийлэх арга хэрэгсэл болдог. Энэ төрлийн хориг арга хэмжээ нь нэмэлт зардал, хохирол учруулалгүйгээр байр сууриа илэрхийлэхэд чиглэнэ.
- 3. **Дипломат хориг арга хэмжээ** нь тухайн улсын төрийн төлөөлөгчид болон голлох хувь хүмүүс рүү чиглэсэн байдаг. Энэ хүрээнд хориг арга хэмжээнд орсон улсын дипломат төлөөлөгч, улс төрч, эсвэл нөлөө бүхий хүмүүсийн визийг цуцлах, олон улсын байгууллагад оролцох эрхийг нь хасах зэрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлдэг байна.
- 4. **Цэргийн хориг арга хэмжээ** нь цэрэг хүчний хамтын ажиллагаа руу чиглэдэг. Үүнд цэргийн сургалтын хөтөлбөрүүд, зэвсгийн наймаа, хамтарсан сургуулилтыг түр зогсоох, цуцлах зэрэг арга хэмжээ багтана.

Түүнчлэн хориг арга хэмжээ нь цар хүрээний хувьд АНУ Кубад удаан хугацааны турш тавьж буй хоригийн адилаар тухайн улс орныг бүхэлд нь хамарсан цогц шинжтэй эсхүл бизнес эрхлэгчид, бүлгүүд, хувь хүмүүсийг хамарсан илүү зорилтот шинжтэй байна.

Хориг тавьж буй этгээдийг шинж чанараар нь дараах байдлаар ангилан авч үзэж болно.

- **Олон талт** буюу НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөл эсвэл олон улсын засгийн газар хоорондын байгууллагаас (жишээлбэл, Европын Холбоо) тодорхой улс, хуулийн этгээд, хувь хүнд хориг тавьж болно. Тус хориг арга хэмжээг гишүүн улс орнууд нь дагаж мөрдөх үүрэг хүлээнэ. Монгол Улс нь НҮБ-ийн гишүүн орны хувьд терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй холбоотой НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөлийн хориг арга хэмжээний жагсаалтыг заавал дагаж мөрдөх үүрэг хүлээдэг. Мөн Санхүүгийн хориг хэмжээ авах байгууллага ФАТФ-аас улс орнуудын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог үнэлэхдээ ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийн хүрээнд авч үздэг. Үүний Зөвлөмж 6, 7-д улс орнуудыг “НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөл”-өөс гаргасан үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэхтэй холбоотой хориг арга хэмжээг биелүүлэхийг шаарддаг.

- **Нэг талт** буюу нэг улс өөрийн шийдвэрээр нөгөө улсад хориг тавьж болно. Улс орон бүрд тодорхой улс, хуулийн этгээд, хувь хүнд нэг талын хориг арга хэмжээ хэрэгжүүлэх талаар дотоодын хууль, журам байдаг. Америкийн Нэгдсэн Улс 1950-иад оноос хойш хориг арга хэмжээ авах бодлогыг гол хэрэгслээ болгон ашиглаж ирсэн бөгөөд сүүлийн жилүүдэд Исламын Бүгд Найрамдах Иран Улс, Хойд Солонгос, Боливарын Бүгд Найрамдах Венесуэл Улс, Оросын Холбооны Улс зэрэг 25 улсад хориг тавьсан байна.

2.2 Хориг арга хэмжээний ач холбогдол, хор уршиг

Хориг арга хэмжээний үр дүнгийн талаар олон судалгааны бүтээлүүдэд ялгаатай байдлаар дурдсан байдаг. Эдгээрээс нийтлэг байдлаар хориг арга хэмжээний ач холбогдол болон хор уршгийн талаар хэрхэн тодорхойлсныг дор нэгтгэн харуулав.

Хориг арга хэмжээний ач холбогдол

Олон улсын хориг арга хэмжээ нь улс орнуудын эсвэл олон улсын байгууллагуудын зүгээс зөрчлийг хязгаарлах, олон улсын хууль, дүрэм журмыг сахиулах, энх тайван, аюулгүй байдлыг хангах, хүний эрхийг хамгаалах зорилготой гадаад бодлогын хэрэгсэл юм. Эдгээр арга хэмжээ нь тодорхой этгээд, байгууллага, улс орны эдийн засаг, цэрэг, улс төрийн хүчин чадлыг сулруулах замаар үйл ажиллагааг нь зогсоох, эсвэл бодлогыг нь өөрчлөх нөлөө үзүүлдэг. Түүнчлэн хориг арга хэмжээ нь олон улсын хамтын нийгэмлэгийн шударга ёсны тогтолцоог хадгалах, эрх нь зөрчигдсөн ард иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах, зөрчил гаргасан этгээдэд хууль ёсны хариуцлага хүлээлгэхэд чухал үүрэгтэй байна.

Хориг арга хэмжээний хор уршиг

Нөгөө талаас хориг арга хэмжээ нь зорилтот этгээдээс гадна тухайн улсын энгийн иргэд, эмзэг бүлгийнхний амьжиргаанд сөргөөр нөлөөлөх хандлага байна. Ялангуяа өргөн цар хүрээг хамарсан эдийн засгийн хориг арга хэмжээ нь хүнсний аюулгүй байдал, эрүүл мэндийн үйлчилгээ, ажилгүйдэл, ядууралд сөргөөр нөлөөлдөг болохыг судалгааны бүтээлүүдэд дурдсан байна. Түүнчлэн хориг арга хэмжээ нь зорилтот улс орны дотоод улс төрийн тогтвортой байдлыг алдагдуулж, хэт туйлшрал, эсэргүүцлийг өдөөдөг төдийгүй бүс нутгийн эдийн засаг, хөрөнгө оруулалт, худалдаанд урт хугацааны сөрөг нөлөө үзүүлдэг. Зарим тохиолдолд хориг арга хэмжээ нь зохих үр дүнд хүрэхгүй байснаар зорилтот улс орны дотоодын үйлдвэрлэл, зэр зэвсгийн салбарыг хөгжүүлэх, хоригийг тойрох шинэ арга замыг бий болгоход хүргэх талтай байдаг.

III. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХОРИГ АРГА ХЭМЖЭЭ ОЛОН УЛСАД

Эдийн засгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх үйлдлүүд сүүлийн жилүүдэд улам нарийсаж, олон улсын анхаарлын төвд орж байна. Эдийн засгийн хориг арга хэмжээг зөвхөн тухайн бүс нутагт авдаг боловч тухайн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилготой үйл ажиллагаа нь бүс нутаг дамнаж, хүндрэл учруулж байна. Түүнчлэн олон улсад авч буй хориг арга хэмжээ нь дэлхийн улс төр, аюулгүй байдал, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах зорилготой боловч түүнээс зайлсхийх олон хэлбэр бүхий стратеги, арга барилууд нь улам бүр боловсронгуй болж байна. Үүнд *хөри зэргэлдээ улс орнуудыг дам шугамаар ашиглах, виртуал хөрөнгийн нууцлал бүхий шинж чанарыг далимдуулан хоригт орсон этгээдүүдэд санхүүгийн урсгалыг үргэлжлүүлэн хүргэх* зэрэг үйлдлүүд нийтлэг хандлага болж байна.

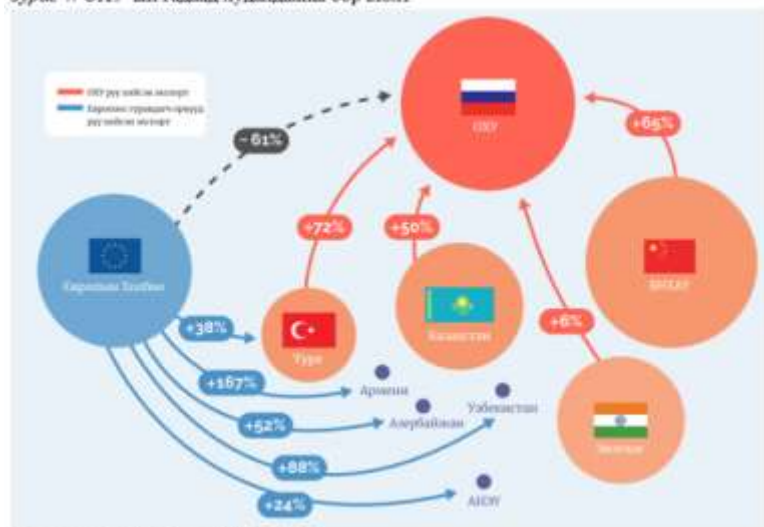
Мөн хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон этгээдүүдтэй санаатай болон санамсаргүйгээр бизнес, санхүүгийн хэлцэл хийх замаар гуравдагч улс, компани, хувь хүмүүс *хоёрдогч хориг арга хэмжээнд өртөх өндөр эрсдэлтэй* тулгарч байгаа нь олон улсын байгууллагын зүгээс хориг арга хэмжээг зөрчихтэй тэмцэх бодлого, хяналтыг улам чангатгах шалтгаан болж байна. Ийм нөхцөлд хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх оролдлогын хэлбэр, түүнтэй холбоотой эрсдэл, үр дагаврыг нарийвчлан судлах нь бүс нутгийн болон олон улсын аюулгүй байдалд чухал ач холбогдолтой байна.

3.1 Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор хөри болон сайн харилцаатай улс орнуудыг ашиглах

Аливаа улсад тавьж буй эдийн засгийн хориг арга хэмжээ нэмэгдэхийн хэрээр тухайн орнуудтай хил залгаа улс орнуудын хувьд хориггоос зайлсхийх (хоригийг тойрох) үйл ажиллагаанд оролцох эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг (FIN-FSA, 2024).

Тухайлбал, ОХУ-ын гадаад худалдаа 2021 оны 3 дугаар улирлаас 2023 оны 3 дугаар улирлын хугацаанд хэрхэн өөрчлөгдсөнийг харуулсан болно. Үүнээс харахад Европын Холбооны улсуудын ОХУ руу хийсэн нийт экспорт 61 хувиар буурсан байгаа бол бусад Төв Ази, ОХУ-тай найрсаг харилцаатай гуравдагч улс орнууд руу хийсэн экспорт эрс өссөн байна. Нөгөө талаар ОХУ-тай хөрш болон найрсаг харилцаатай улсуудаас ОХУ руу хийх экспорт эрс өсжээ. Эндээс ОХУ өөрийн найрсаг харилцаатай улс орнуудаар дамжуулан бараа бүтээгдэхүүн авах нь нэмэгдсэн болохыг харж болно.

Зураг 4. ОХУ-ын гадаад худалдааны өөрчлөлт



Эх сурвалж: (Institut Jacques Delors, 2024)

3.2 Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор виртуал хөрөнгийг ашиглах

“Chainalysis” байгууллагаас гаргасан “Крипто гэмт хэргийн тайлан 2025”-д 2020-2024 оны хугацаанд хууль бус хаягаас хүлээн авсан нийт криптовалютын дүнг харуулсан байгааг доор зургаар харуулав. Үүнээс харахад 2022 оноос хойш хоригт орсон улс орон, хуулийн этгээдүүд криптовалютаар төлбөр хүлээн авах нь нэмэгдсэн байгаа нь харагдаж байгаа (ногоон болон бүдэг шар өнгөөр дүрслэгдсэн байна) бөгөөд 2024 онд хоригт орсон улс орон, хуулийн этгээдүүд 15.8 тэрбум ам.долларыг хүлээн авсан нь нийт хууль бус крипто гүйлгээний 39%-ийг эзэлж байна.

Зураг 5. Хууль бус хаягаас хүлээн авсан нийт криптовалютын дүн



Эх сурвалж: (Chainalysis, 2025)

3.3 Хоёрдогч хориг арга хэмжээнд орох эрсдэл

АНУ-ын Ерөнхийлөгчийн гаргасан шийдвэрийн дагуу АНУ-ын Гадаад хөрөнгийн хяналтын албанаас (ОФАК) ОХУ-ыг дэмжсэн үйлдэл (хоригт орсон этгээдэд үйлчилгээ үзүүлэх, хориглогдсон бараа бүтээгдэхүүн худалдах гэх мэт) хийсэн хуулийн этгээдийг 2024 оны 2 дугаар сараас эхлэн хоригийн жагсаалтад оруулж эхэлсэн. Энэ нь хоригт арга хэмжээнд ороогүй улс орны хуулийн этгээд, хувь хүмүүсийн хувьд дам буюу хоёрдогч хориг арга хэмжээнд орох эрсдэлийг бий болгож байгаа бөгөөд жижиг эдийн засагтай улс орнуудын хувьд ихээхэн сөрөг үр дагаврыг бий болгож болзошгүй юм. Үүнтэй холбоотой хоёрдогч хориг арга хэмжээнд орсон зарим олон улсын болон дотоодын кейсүүдийг дор харуулав.

Олон улсын кейс:

Кейс 1. Туркийн Халк Банк

Тус банк нь Иран улсад тавьсан хориг арга хэмжээг зөрчин 20 тэрбум ам.долларын шилжүүлгийг зуучилсан, мөн Турк, АНЭУ, Иран улсуудад үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудаар дамжуулан АНУ-ын санхүүгийн системийг ашиглан мөнгө угаасан болох нь тогтоогдсон байна.

Кейс 2. Хэбэй Шинхай Химийн Групп

ОФАК нь БНХАУ-ын Хэбэй Шинхай Химийн Групп ХХК (Hebei Xinhai Chemical Group Co., Ltd.) болон Хятадын Дуньин боомтод (Dongying Port) үйл ажиллагаа явуулдаг гурван компанийг Иран улсын түүхий нефтийг импортолсон гэх шалтгаанаар хориг арга хэмжээний жагсаалтад оруулсан байна.

Кейс 3. Aiotec GmbH компани

Aiotec GmbH компани нь Австралид байрлах полипропилен боловсруулах үйлдвэрийг Иран улсад худалдах үйл ажиллагааг явуулж, эцсийн өмчлөгчийг Турк улсад байгаа хэмээн худал мэдүүлсэн нь тогтоогдсон тул Ираны арилжаа болон хоригийн зохицуулалтын журам (Iranian Transactions and Sanctions Regulations)-ыг зөрчсөн хэрэгт холбогдсон. Үүний улмаас тус компани нь ОФАК-д 14.5 сая ам.долларын торгууль төлөхөөр болсон байна.

Монгол Улсын кейс:

2025 оны 1 дүгээр улирлын байдлаар ОФАК-аас гаргасан хориг арга хэмжээний жагсаалтад Монгол Улсад бүртгэлтэй, гадаадын хөрөнгө оруулалттай **2 хуулийн этгээд** орсон (ОФАК, 2023) бөгөөд шалтгааныг авч үзвэл:

- “Газпромбанк НХН” нь 1990 онд үүсгэн байгуулагдсан ОХУ-ын төрийн өмчит санхүүгийн байгууллага бөгөөд Монгол Улсад төлөөлөгчийн газраараа дамжуулан үйл ажиллагаагаа явуулдаг.

Хоригт орсон шалтгаан: АНУ-ын Ерөнхийлөгчийн 14024 тоот шийдвэртэй холбогдуулан гаргасан хориг арга хэмжээг хэрэгжүүлэх Тусгай удирдамж 3-т (Directive 3) 2022 оны 03 дугаар сарын 26-ны өдрөөс хойш ОХУ-ын банк, санхүүгийн байгууллага, аж ахуйн нэгжүүдтэй шинээр 14 хоногоос дээш хугацаатай зээлийн болон хувьцааны гүйлгээ хийхийг хориглосныг⁴ зөрчсөн гэх үндэслэлээр хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон байна.

Гэвч Монгол Улсын хувьд газрын тосны төлбөр тооцооны ойролцоогоор 80% нь тус банкаар хийгддэг тул үүссэн асуудалтай холбоотойгоор Монгол Улсын Сангийн яамны зүгээс АНУ-ын Сангийн яамтай холбогдон Монголоос хийж буй нефтийн төлбөрүүд үүнд хамаарахгүй гэх “COMFORT LETTER” буюу баталгаажуулалтын захидлыг АНУ-ын Сангийн яамнаас хүлээн авсан.

⁴ OFAC. (2022). *Directive 3 under E.O 14024 Prohibitions Related to New Debt and Equity of Certain Russia-related Entities*. Office of Foreign Assets Control. Retrieved May 19, 2025, from <https://ofac.treasury.gov/media/918476/download?inline>

Тус баталгаажуулалтын захидалд “Монгол Улс нэн шаардлагатай импортын бараа, ялангуяа эрчим хүчний төлбөрийг Газпромбанк болон түүний гадаад дахь зургаан охин компаниар хийдэг бөгөөд төлбөр төлөхөд хүндрэлтэй нөхцөл байдалтай тулгарч байгааг ойлгож байна. Иймд АНУ-ын бус гадаад улсын санхүүгийн байгууллагууд энэ хориг арга хэмжээнд өртөх эрсдэлд орохгүй. Энэхүү баталгаажуулалтын захидал нь 2025 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийг хүртэл хүчинтэй байна гэжээ. Дээрх нөхцөл байдал нь тухайн хориг арга хэмжээ нь зорилгот улсаас гадна бусад улс орнуудад сөргөөр нөлөөлж болох бөгөөд энэ тохиолдолд тодорхой нөхцөл шаардлагад үндэслэн бусад улс орныг хориг арга хэмжээнээс чөлөөлж болдог гэдгийг харж болно.

- “Дафенг азиа ко” ХХК нь АНУ-ын Ерөнхийлөгчийн гаргасан 14024 тоот шийдвэрийн 11 дэх хэсгийг зөрчсөн гэх үндэслэлээр 2023 оны 11 дүгээр сарын 02-ны өдөр хоригийн жагсаалтад орсон байна. Тодруулбал, ОХУ-ын “BALTELEKTRON” компани руу хамгийн багадаа 10 удаагийн тээвэрлэлтээр электрон бүтээгдэхүүн нийлүүлснийг ОХУ-д үйлдвэрлэл, технологийн салбарт материалын дэмжлэг үзүүлсэн гэж үзжээ⁵.

Үүнээс гадна Өмнөд Солонгос нь улс Солонгос гаралтай ОХУ-ын иргэн Choi Chon Gon-ийн Монгол Улсад бүртгэлтэй “Ханнэ Улаан” гадаадын хөрөнгө оруулалттай хуулийн этгээдийн эсрэг 2023 онд нэг талт хориг арга хэмжээг авсан байдаг.

- Үүний шалтгааныг авч үзвэл БНСУ гаралтай ОХУ-ын иргэншилтэй Choi Chon Gon 2019 онд Монгол Улсад халхавч компани (Ханнэ Улаан ХХК - Hanne Ulaan) байгуулан түүгээрээ дамжуулан БНАСУ улсад НҮБ-ийн Аюулгүйн зөвлөлөөс гаргасан хориг арга хэмжээнээс зайлсхийхэд туслалцаа үзүүлсэн (7.6 сая ам.долларын бараа бүтээгдэхүүнийг БНАСУ-д зориулсан худалдан авсан⁶) гэж тайлбарласан байна.

Түүнчлэн “Ханнэ Улаан” ГХОХХК-ийн талаар өмнө нь НҮБ-ийн Аюулгүйн зөвлөлийн Хориг арга хэмжээний хорооны шинжээчдийн бүлгээс гаргасан 2021 оны тайланд Монгол Улсын эрх бүхий байгууллагууд ОХУ-ын иргэншилтэй Choi Chon Gon 2019 онд Монгол Улсад халхавч компани байгуулж, БНАСУ руу шилжүүлэг хийж байж болзошгүй гэж үзэн “Ханнэ Улаан” ГХОХХК, Choi Chon Gon нарын арилжааны банк дахь 13,800 ам.долларын хөрөнгийг царцаасан тухай дурджээ⁷.

⁵ OFAC. (2023, November 2). *Taking Additional Sweeping Measures Against Russia - United States Department of State*. State Department. Retrieved May 19, 2025, from <https://2021-2025.state.gov/taking-additional-sweeping-measures-against-russia/>

⁶ VOA. (2023). *South Korea Sanctions Ex-Citizen for Working on Behalf of North Korea*. <https://www.voanews.com/a/south-korea-sanctions-ex-citizen-for-working-on-behalf-of-north-korea-7158178.html>

⁷ UN Security Council. (2021, March 4). *S/2021/211 Security Council*. Security Council. Retrieved 2025, from https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_211.pdf

IV. МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

НҮБ-ын Дүрмийн дагуу НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөл нь олон улсад энх тайван, аюулгүй байдлыг бий болгох, түүнийг сахин хамгаалахтай холбоотой арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхээр заасан бөгөөд тус дүрмийн 41-р зүйлд “НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөлөөс зэвсэг, хүч хэрэглэхгүйгээр хориг арга хэмжээ болон бусад арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж болно” гэж заасан.

Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль, Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан “Террорист этгээдийн жагсаалтад оруулах, жагсаалтад орсон этгээдийн хөрөнгийн хөдөлгөөнийг хянах, зогсоох журам”-ын дагуу Монгол Улсад байгаа хүн бүр санхүүгийн зорилтот хориг арга хэмжээг хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээнэ. Дээрх хууль, журмын дагуу Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байрлаж байгаа аливаа хүн, хуулийн этгээд, эсхүл Монгол Улсын гадна байгаа Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээд бүр НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөлөөс гаргасан эсхүл Монгол Улсын эрх бүхий байгууллагаас гаргасан хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон хүн, хуулийн этгээдэд хөрөнгө бий болгох, санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэх, гүйлгээ хийхийг хориглоно.

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6¹-д НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөл болон эрх бүхий байгууллагаас гаргасан хориг арга хэмжээг хэрэгжүүлэх талаар заасан байна.

Үүнээс гадна Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн үйл ажиллагааг нарийвчлан заасан Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журмын 2 дугаар зүйлийн 2.6-д энэ журмын 2.1-д заасны дагуу эрсдэлийн үнэлгээ хийхдээ Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.8 дахь хэсэг болон 6 дугаар зүйлд заасан өндөр эрсдэлтэй бизнесийн харилцааг хамруулахын зэрэгцээ дараах хүчин зүйлсийг харгалзан үзнэ гэсэн байна. Уг хүчин зүйлсийн жагсаалтын 2.6.2.2.санхүүгийн хориг арга хэмжээ, хязгаарлалт болон ижил төстэй арга хэмжээнд орсон улс орнууд гэж тодорхойлсон байна. Энэ нь бусад хориг арга хэмжээнүүд (НҮБ-аас бусад)-ийг заавал биш боловч мөрдөх шаардлагатай болохыг харуулж байна.

Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.10 дугаар зүйлд терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой хориг арга хэмжээ буюу НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөлийн тогтоолоор баталсан үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэхтэй холбоотой санхүүгийн хориг арга хэмжээ, түүнчлэн засгийн газраас терроризмтой тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагын саналыг үндэслэн баталсан жагсаалтад орсон хүн, хуулийн этгээдийн эсрэг санхүүгийн хориг арга хэмжээг зөрчихтэй холбоотой авах арга хэмжээг заасан байна.

Түүнчлэн Зөрчлийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.29-д заасны дагуу НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөлөөс, эсхүл төрийн холбогдох байгууллагаас гаргасан хориг арга хэмжээг хэрэгжүүлэх талаар хуульд заасныг зөрчсөн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол зөрчилтэй гүйлгээний үнийн дүнтэй тэнцэх хэмжээний хөрөнгө, орлогыг хурааж хүнийг хорин мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн

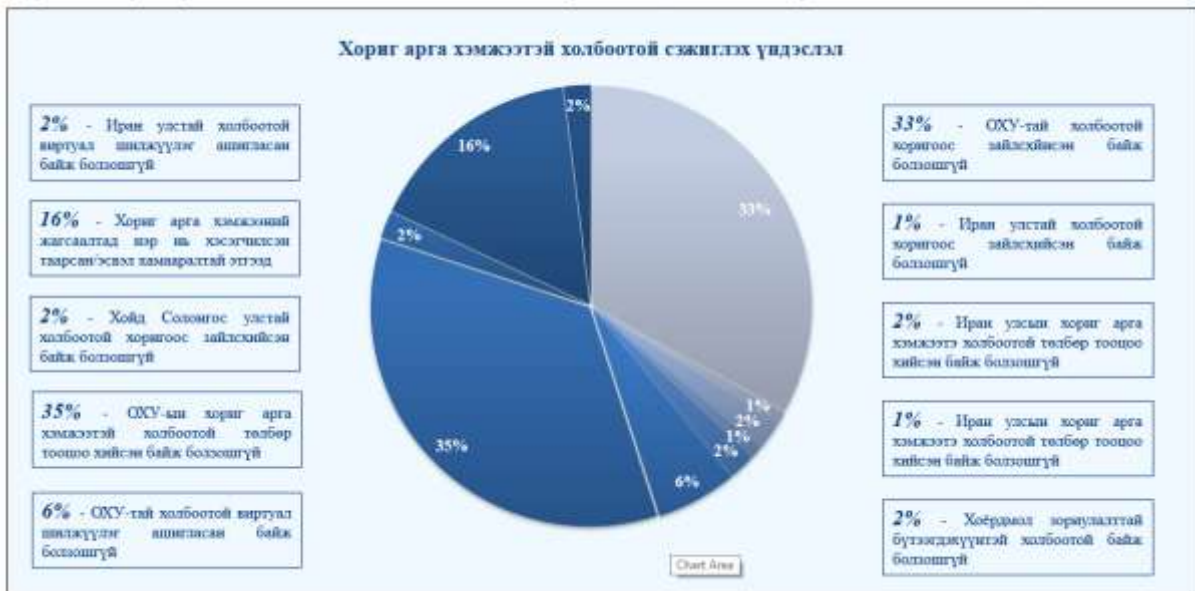
этгээдийг хоёр зуун мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно гэж заасан байна.

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулиар мэдээлэх үүрэгтэй этгээд нь уг хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.2-т заасны дагуу өгсөн хугацаатай үүрэг, даалгавар, сануулга, шаардлагыг биелүүлээгүй бол хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ гэж заасан байдаг.

Хууль сахиулах байгууллагаас ирүүлсэн мэдээллээр Монгол Улсад хориг арга хэмжээтэй холбоотой шалгасан, шийдвэрлэсэн гэмт хэргийн тоо бүртгэгдээгүй бөгөөд санхүүгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор үйлдэгдсэн гэмт хэргийг илрүүлэх, мөрдөн шалгах, ял оногдуулахад тулгарч буй хүндрэл бэрхшээл нь мөрдөгч, прокурор, шүүгчдийн санхүүгийн гэмт хэрэг, олон улсын санхүүгийн урсгалыг мөрдөх чадвар дутмаг, гадаад орнуудтай мэдээлэл солилцох механизм сул, цаг хугацаа их шаарддаг, зарим тохиолдолд хууль эрх зүйн саадтай тулгарах зэрэг байна гэжээ. Цаашид санхүүгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор үйлдэгдсэн гэмт хэргийг илрүүлэх, мөрдөн шалгах, ял оногдуулах шатанд бусад улс орнуудын сайн туршлагыг нэвтрүүлэх, хамтран ажиллах шаардлагатай байна.

Санхүүгийн мэдээллийн албанд 2022 оны 7 дугаар сараас хойш хүлээн авсан сэжигтэй гүйлгээний тайлангаас хориг арга хэмжээтэй холбоотой сэжиглэх үндэслэлийг авч үзвэл дараах байдалтай байна. Үүнд:

Зураг 6: Хориг арга хэмжээтэй холбоотой сэжиглэх үндэслэл (Сэжигтэй гүйлгээний тайлангаас)



Эх сурвалж: Санхүүгийн мэдээллийн алба

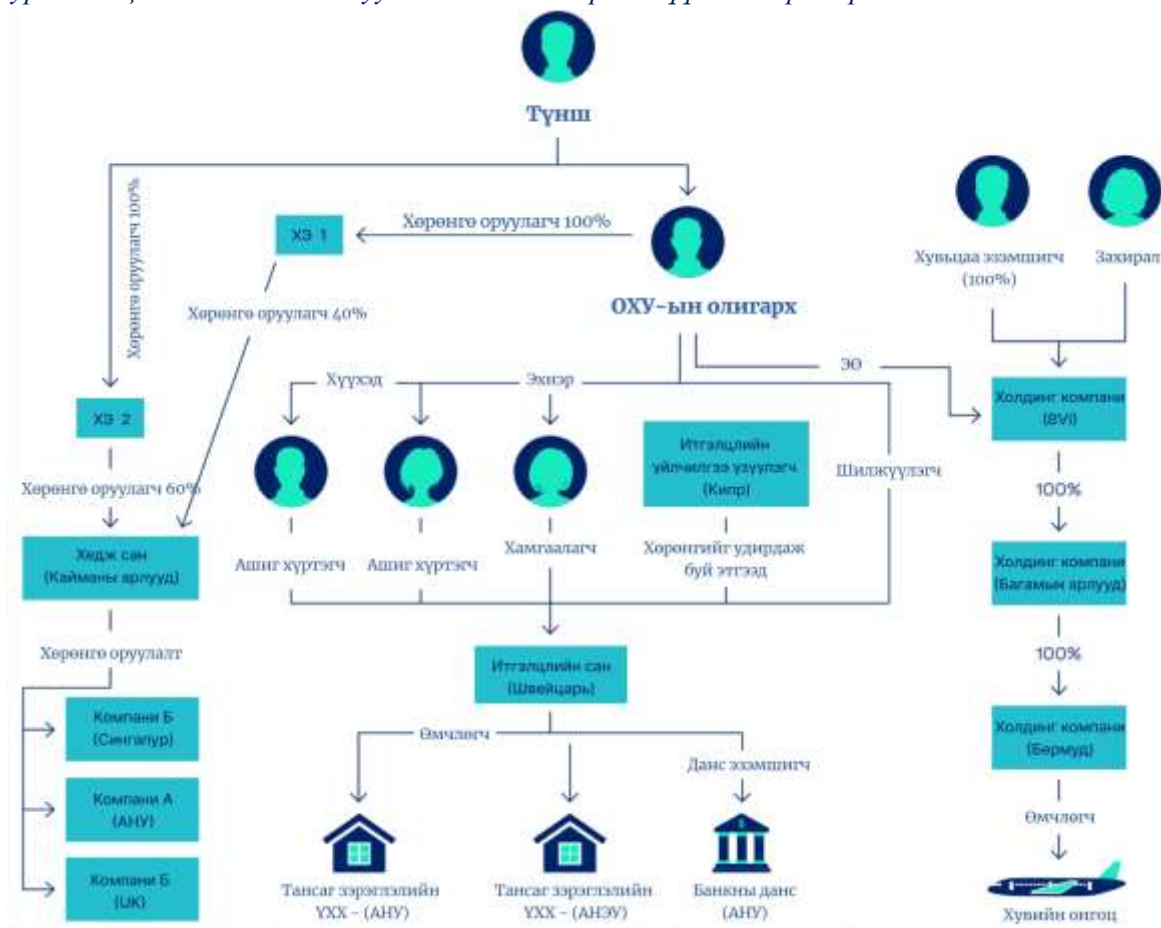
V. ТИПОЛОГИ

5.1 Олон улсын типологи

Олон улсад эдийн засгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх дараах түгээмэл типологиуд байдаг. Тухайлбал, эцсийн өмчлөгчийг нуух, виртуал хөрөнгө ашиглах, олон улсын санхүүгийн дундын тогтолцоог ашиглах, бараа бүтээгдэхүүний гарал үүслийг өөрчлөх, хуурамч бичиг баримт ашиглах, гуравдагч этгээдийг ашиглах, шинэ нэр, байгууллага үүсгэх гэх мэт.

Типологи 1.

Зураг 7. Эцсийн өмчлөгчийг нуун далдлах замаар санхүүгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх



Эх сурвалж: (ACAMS, 2023)

ОХУ-ын олигарх нь Кайманы арлуудад бүртгэлтэй нэгэн Хедж сангийн шууд бус хөрөнгө оруулагч бөгөөд нийт хөрөнгийн 40 хувийг эзэмшдэг. Тус хедж сангийн 60 хувийг тус олигархын **түнш** эзэмшдэг бөгөөд тэд хедж сангийн бүх хөрөнгийг өөрсдийн хяналтдаа байлгадаг. Уг сан нь Сингапур, АНУ, Их Британи улсуудын гурван гадаад компанид хөрөнгө оруулалт хийсэн байна.

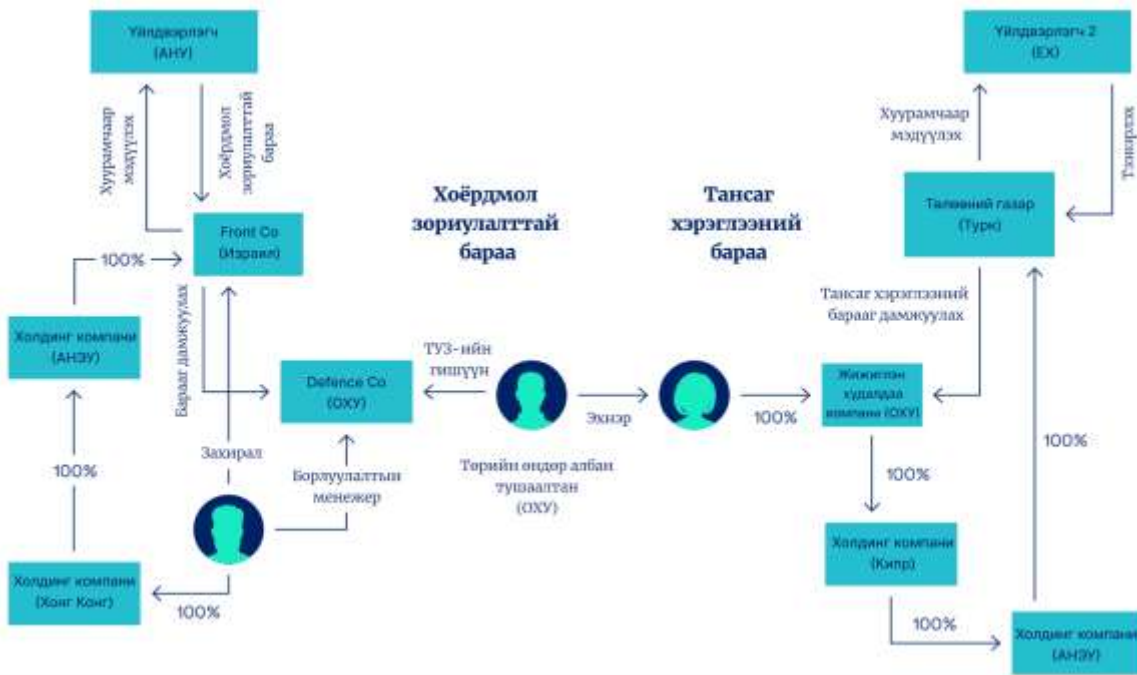
Түүнчлэн тус олигарх нь Швейцар улсад итгэлцлийн сан байгуулж Кипр улсад төвтэй трастын үйлчилгээ үзүүлэгчээр дамжуулан хөрөнгөө удирддаг. Итгэлцлийн сангийн ашиг шим хүртэгчээр (beneficiary) хоёр хүүхдээ, ашиг шим хүртэгчийг хамгаалагчаар (protector) эхнэрээ бүртгүүлсэн байна. Итгэлцлийн сангийн хөрөнгө нь АНУ, АНЭУ-д

байрлах хоёр тансаг зэрэглэлийн үл хөдлөх хөрөнгө, АНУ-дахь санхүүгийн байгууллагад байршуулсан их хэмжээний мөнгөн хөрөнгө бүхий банкны данс зэрэг болно. Олигарх нь уг гэр бүлийн итгэлцлийн санг өөрийн хяналтдаа байлгадаг.

Мөн тус олигарх Британийн Виржинийн арлууд, Багам, Бермудын арлуудад бүртгэлтэй гурван холдинг компанийн эцсийн өмчлөгч бөгөөд тус компаниудаар дамжуулан эцсийн өмчлөгчөө нуун далдалж, хувийн онгоц эзэмшсэн байна. Дээрх зурагт харуулсанчлан Британийн Виржинийн аралд бүртгэлтэй компанийн хувьцаа эзэмшигч, удирдлагаар тус олигархыг төлөөлсөн 2 этгээд бүртгэгдсэн байна.

Типологи 2.

Зураг 8. Хоёрдмол зориулалттай бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авах түгээмэл типологи



Эх сурвалж: (ACAMS, 2023)

Хоёрдмол зориулалттай бараа бүтээгдэхүүн: Хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон ОХУ-ын төрийн өндөр албан тушаалтан нь төрийн өмчит “Defense Co” компанийн ТУЗ-ийн гишүүнээр ажилладаг. “Defense Co”-ийн борлуулалтын менежер нь Хонг Конг болон АНЭУ-д хоёр холдинг компани байгуулж, тэдгээрээр дамжуулан Израил улсад бүртгэлтэй “Front Co” компанийг шууд бусаар эзэмшдэг. “Front Co” компани нь АНУ-ын үйлдвэрлэгчээс хоёрдмол зориулалттай (иргэний болон цэргийн зориулалтаар ашиглах боломжтой) бараа бүтээгдэхүүн худалдан авахдаа барааны эцсийн зориулалт, хэрэглэгч болон хүргэх эцсийн байршлын талаар худал мэдүүлж, бараа бүтээгдэхүүн “Front Co” компанид ирсний дараа түүнийг ОХУ дахь “Defense Co” компани руу илгээдэг.

Тансаг хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүн: ОХУ-ын нэгэн жижиглэн худалдааны компани 2022 оноос өмнө Европын Холбооны үйлдвэрлэгчдээс тансаг хэрэглээний бараа шууд худалдан авдаг байв. Харин 2022 оноос хойш тус компани Турк улсад зуучлагч (дундын) компани байгуулжээ. Уг компанийг тус жижиглэн худалдааны компани нь АНЭУ болон

Кипр улсад бүртгэлтэй хоёр холдинг компаниар дамжуулан эзэмшдэг байна. Турк дахь зуучлагч (дундын) байгууллага нь Европын Холбооны үйлдвэрлэгчдэд тансаг хэрэглээний барааны захиалга өгөхдөө тус барааг ОХУ руу явуулахгүй байх талаар баталгаа гаргадаг. Гэвч барааг хүлээн авсны дараа, Турк дахь зуучлагч (дундын) этгээд нь анхдагч жижиглэн худалдааны компанид буюу ОХУ руу илгээдэг ба тус жижиглэн худалдааны компанийн одоогийн цор ганц эзэмшигч нь хориг арга хэмжээний жагсаалтад багтсан ОХУ-ын төрийн өндөр албан тушаалтны эхнэр байжээ.

Типологи 3.

Барууны улс орнуудын авч хэрэгжүүлж буй хориг арга хэмжээ нэмэгдэхийн хэрээр хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон улс орнууд гадаад худалдаагаа хэвийн, тогтвортой үргэлжлүүлэх, хөрөнгө босгох боломжоо хадгалах зорилгоор криптовалют, шинэ төлбөрийн систем рүү шилжиж байна. Ялангуяа ОХУ, Иран улсуудын хувьд уламжлалт банкны сүлжээ болон ам.доллаароос хараат байдлаа бууруулахын тулд БРИКС (BRICS)-ийн орнуудтай төлбөр тооцоо хийх шинэ арга хэрэгслийг (төв банкны дижитал валют буюу CBDC) бий болгон хөгжүүлж байна.

Зураг 9. БРИКС-ийн улс орнуудын төлбөр тооцооны систем



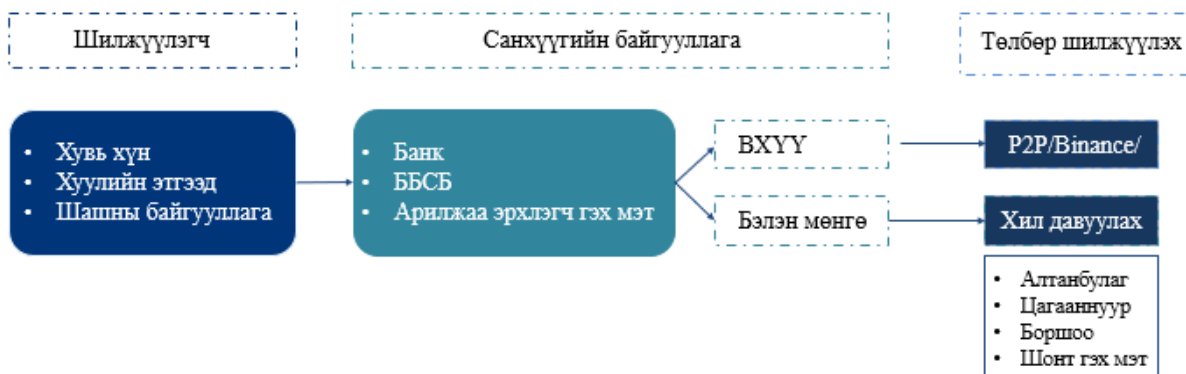
Эх сурвалж: (BRICS pay, 2021)

БРИКС (BRICS)-ийн гишүүн улсууд хоорондоо “CBDC”-ээр гүйлгээ хийхэд төлбөрийг NSRB токен (стэйблкойн) руу шилжүүлж төлбөр хийгдэнэ. ОХУ-ын хувьд өмнө нь дотооддоо криптовалютыг хориглож байсан бол Барууны хориг арга хэмжээ нэмэгдсэнээс шалтгаалан олон улсын төлбөр тооцоог крипто хөрөнгөөр хийх хуулийг баталсан байна. Үүний дараа БНХАУ болон Энэтхэг улстай ам.долларыг орлох стэйблкойн, төв банкны дижитал койн (CBDC)-оор төлбөрөө төлөх нөхцөлтэй худалдааны гэрээ байгуулсан байна. Түүнчлэн, дараах зурагт хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон ОХУ-ын банкуудад үйлчилгээ үзүүлж буй биржүүдийг харуулав⁸.

⁸ Chainalysis. (2025). *The 2025 Crypto Crime Report*. 91.
<https://www.antiriciclaggiocompliance.it/app/uploads/2025/03/The-2025-Crypto-Crime-Report-Chainalysis.pdf>

5.2. Эдийн засгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийж буй типологи - Монгол Улсад

Типологи 1. Санхүүгийн байгууллага ашиглан хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх



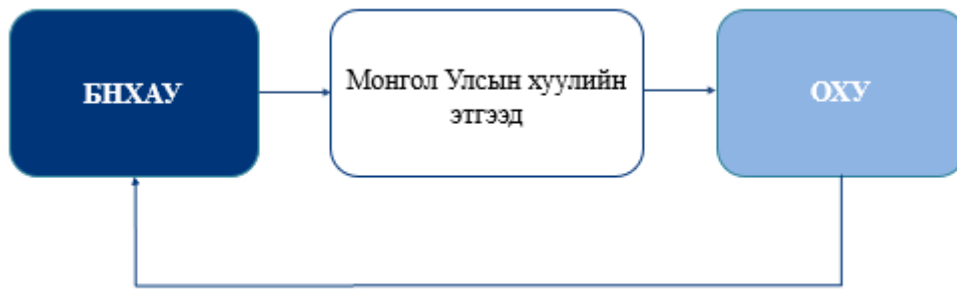
Санхүүгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор гадаад улсын хуулийн этгээдүүд нь Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллага, иргэдийг (байгууллагын гүйлгээг хувь хүний дансаар хийдэг) ашиглан санхүүгийн салбарт мөнгөн хөрөнгөө байршуулж, улмаар виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгч нараар дамжуулан олон улсын виртуал хөрөнгө болгох, мөн хилийн боомтуудтай аймаг, сумд байрлах данснаас шимтгэл өндөртэй бэлэн валютын зарлагын гүйлгээ хийж байна.

Типологи 2. Монгол Улсын хуулийн этгээдийг ашиглан хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх



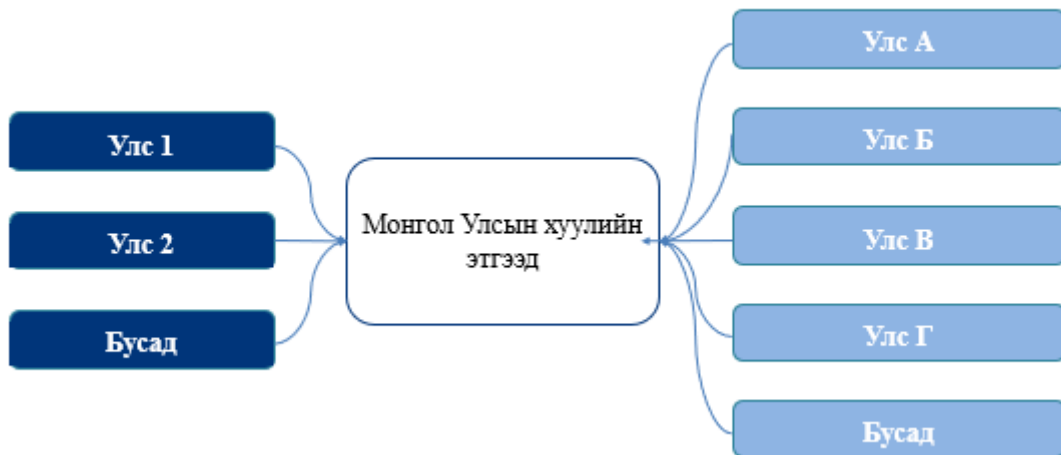
ОХУ-ын хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор ихэвчлэн ОХУ-тай найрсаг харилцаатай төв азийн улс орнуудад үүсгэн байгуулсан хуулийн этгээд нь Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг хуулийн этгээдтэй (халхавч компани-front company) гэрээ байгуулан төлбөр гүйцэтгүүлэх зорилгоор хамтран ажиллаж байна.

Типологи 3. *Рекспорт ашиглан хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх*



Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг хуулийн этгээд нь рекспорт хийх зорилгоор хориг арга хэмжээнээс зайлсхийхэд нь туслан, төлбөр тооцоог нь гүйцэтгэж байна.

Типологи 4. *Гадаад улсаас эдийн засгийн үндэслэлгүй өндөр дүнтэй шилжүүлэг хүлээн авч, бусад олон гадаад улс руу шилжүүлэх*



Эдгээрээс гадна гадаад улсын хуулийн этгээд нь Монгол Улсын хуулийн этгээдэд үйл ажиллагаатай нь нийцэхээргүй, эдийн засгийн үндэслэлгүй өндөр дүнтэй шилжүүлэг хийж гаднаас орж ирсэн шилжүүлгийг бусад гадаад улс орнуудад шилжүүлэх байдлаар хориг арга хэмжээнээс зайлсхийж болзошгүй байна. Ингэхдээ нийт хүлээн авсан дүнгээр болон тухайн дүнгээс арай бага дүнгээр шилжүүлэг хийдэг байна.

МОНГОЛ УЛСАД ГАРЧ БОЛЗОШГҮЙ ТҮГЭЭМЭЛ ШИНЖ ТЭМДЭГ:

Дээр дурдсан хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх типологиудад Монгол Улсын хуулийн этгээд, хувь хүнийг ашиглах үед илэрч болзошгүй түгээмэл сэжиглэх үндэслэл нь дараах байдалтай байна. Үүнд:

- Тодорхой үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй, хэсэг хугацаанд эрхэлж байсан хуулийн этгээдийг халхавч компаниар ашиглах,
- Хэвийн үйл ажиллагаатай буюу хууль ёсны үйл ажиллагаа явуулдаг хуулийн этгээдийг халхавч компаниар ашиглан тухайн үйл ажиллагааны чиглэлтэй нь нийцэхгүй төлбөр тооцоо хийх,
- Санхүүгийн байгууллага, санхүүгийн үйл ажиллагаа эрхэлж буй хуулийн этгээд

(хамаарал бүхий хувь хүмүүс)-ийг ашиглах,

- Виртуал хөрөнгийн арилжаа эрхлэгч нарыг ашиглан төлбөр тооцоо гүйцэтгэх,
- Тогтмол виртуал хөрөнгийн арилжаа хийдэг хувь хүн, хуулийн этгээдээр халхавчлан олон улсын виртуал хөрөнгө худалдан авах/худалдах замаар хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх,
- Хилийн боомт байршиж буй бүс нутагт байрлах арилжааны банкны данснаас шимтгэлийн зардлыг үл харгалзан тогтмол бэлэн валютын зарлага гаргах,
- Монгол Улсын хуулийн этгээд нь гадаад улсын хуулийн этгээдтэй байгуулсан гэрээ, хэлцэл нь үйл ажиллагааны чиглэлтэй нь нийцэхгүй байх,
- Гадаад улсаас эдийн засгийн үндэслэлгүй, үйл ажиллагаатай нь нийцэхгүй өндөр дүнтэй шилжүүлэг хүлээн авч, удалгүй бусад улс орнуудад хуваан шилжүүлэх, Эдгээр шилжүүлгийн утга нь нэхэмжлэхийн төлбөр, зөвлөх үйлчилгээний төлбөр гэх мэт тодорхой бус байх,
- Гадаад улсын хуулийн этгээдтэй байгуулсан гэрээнд заасан мэдээлэл нь зөрүүтэй, бодит байдалтай нийцэхээргүй, хуурамч байх,
- Гадаад улсын хуулийн этгээдтэй байгуулсан худалдах/худалдан авах гэрээнд заасан бүтээгдэхүүн нь хоёрдмол зориулалттай бараа бүтээгдэхүүн байж болзошгүй байх,
- Хориг арга хэмжээнд орсон улс орныг дэмжигч, хамтран ажилладаг улс орны хуулийн этгээдтэй холбоо тогтоох,
- Монгол Улсын хуулийн этгээдийг ашиглан хуурамч реэкспорт хийх,
- Хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгчийг тогтооход төвөгтэй байх,
- Хуулийн этгээдийн нэрийг олон янзаар хэрэглэх, төөрөгдүүлэхүйц байдлаар орчуулсан хувилбарыг хэрэглэх,
- Худалдан авагч нь үйл ажиллагааны чиглэлтэй нийцэхгүй бараа бүтээгдэхүүн худалдан авах,
- Өмнө нь идэвхгүй байсан харилцагчид гэнэт өндөр дүнтэй валют арилжаа хийх,
- Гүйлгээний дүнг босго хэмжээнээс доогуур барих замаар санхүүгийн хяналтаас зайлсхийх,
- Гуравдагч этгээдээр дамжуулсан, крипто, бэлэн мөнгө ашигласан төлбөр хийх,
- Өмнө нь хориг арга хэмжээг зөрчиж байсан улсад бүртгэгдсэн хуулийн этгээд байх.

VI. ШИНЖ ТЭМДЭГ

Мэдээлэх үүрэгтэй этгээд нь хориг арга хэмжээнд орсон улс орон, хуулийн этгээд, хувь хүн болон тэдгээртэй холбоотой харилцагчтай холбоотой дараах шинж тэмдгийг олж таних, арга хэмжээ авах, урьдчилан сэргийлэх нь энэ чиглэлийн эрсдэлээс хамгаалах арга юм. Эдийн засгийн хориг арга хэмжээнээс зайлсхийж байж болзошгүй олон төрлийн шинж тэмдэг байгаа бөгөөд түгээмэл шинж тэмдгийг дор харуулав. Үүнд:

6.1 Бараа бүтээгдэхүүний импорт болон экспорттой холбоотой шинж тэмдэг

<i>Арга хэлбэр</i>	<i>Шинж тэмдэг/red flag/</i>
<p>Ашиг хүртэгч, эзэмшигч болон эцсийн хэрэглэгчийг нуун далдлах зорилгоор тээвэр зуучийн компаниудыг ашиглах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тээвэр зуучийн компани нь тухайн барааны эцсийн хэрэглэгчээр бүртгэгдсэн байх • Үйлчлүүлэгч эсвэл худалдан авагч эцсийн хэрэглээний талаарх мэдээлэл өгөхөөс татгалзах • Хүргэлтийн огноо тодорхойгүй, эсвэл хаяг нь онцгой, зайдуу байршилд байх • Хүлээн авагч тал нь тухайн бараатай нийцэхгүй үйл ажиллагаа явуулдаг байх
<p>Бүрдэл хэсгүүдийг олон нийлүүлэгчээс авч, худалдан авалтыг нуух</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Нэг ижил төрлийн бүтээгдэхүүнийг олон эх сурвалжаас авч, бодит хэрэгцээ, зориулалтыг нуух • Барааны шинж чанар, техник үзүүлэлт нь худалдан авагчийн бизнесийн үйл ажиллагаатай нийцэхгүй байх • Бараа нь хүлээн авагч орны техник технологийн хөгжлийн түвшинд тохирохгүй байх. (Жишээ нь, электроник үйлдвэрлэл байхгүй улсад хагас дамжуулагчийн тоног төхөөрөмж илгээх.) • Харилцагч нь угсрах, суурилуулах, засвар үйлчилгээ зэрэг нийтлэг үйлчилгээний саналаас татгалзах
<p>Импорт, экспортын худалдан авалтыг буруу тэмдэглэх (mislabelling)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Барааны мэдүүлсэн үнэ, тоо хэмжээ, тодорхойлолт нь бодит байдлаас зөрүүтэй байх • Барааны үнийг зориуд хэт өндрөөр эсвэл хэт багаар үнэлэх. • Барааны шинж чанарыг зориудаар буруу мэдээлэх, эсвэл хүрэх газрын талаар хуурамч мэдээлэл оруулах.
<p>Гуравдагч орны дамжин өнгөрөх газруудыг ашиглах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тээвэр зуучийн төвүүдээс барааг хүлээн авсан этгээд цааш нь хоригт орсон орон руу дамжуулах.

6.2 Харилцагчийг таньж мэдэхтэй холбоотой шинж тэмдэг

<i>Арга хэлбэр</i>	<i>Шинж тэмдэг/red flag/</i>
Халхавч компани ашиглах	<ul style="list-style-type: none"> • Хувь хүмүүс, эцсийн хэрэглэгчийн мэдээллийг нуун далдлах зорилгоор гадаад, дотоодын бүртгэлтэй компанийг халхавч болгон ашиглах • Байгууллага нь хэт төвөгтэй эзэмшлийн бүтэц, зохион байгуулалттай байх • Содон нэртэй, хууль ёсны бизнес мэт боловч цахим орчинд огт мэдээлэл байхгүй байх. • Өмнө нь хориг арга хэмжээг зөрчиж байсан улсад бүртгэгдсэн байгууллага байх.
Хэт төвөгтэй гүйлгээний бүтцийг ашиглах	<ul style="list-style-type: none"> • Санхүүгийн урсгалыг гуравдагч орноор дамжуулах замаар эцсийн эзэмшигч болон барааны очих газрыг нуух. • Гүйлгээнд оролцогч талуудын хаяг нь бизнесийн үйл ажиллагаатайгаа тохирохгүй байх.
Итгэл хүлээсэн этгээд, зуучлагчдыг ашиглан нөлөөг хадгалах	<ul style="list-style-type: none"> • Хуульч, нягтлан бодогч, трастын үйлчилгээ үзүүлэгч, итгэмжлэгдсэн этгээд гэх мэт мэргэжлийн зуучлагч ашиглан хөрөнгийн бодит хяналтыг нуух. • Санхүүгийн хоригийн тухай нарийвчилсан асуултад мэдээлэл өгөхөөс татгалзах, зуучлагчаар дамжуулан харилцдаг байх.
Хөрөнгийн бодит эзэмшлийг өөрчлөх	<ul style="list-style-type: none"> • Хоригийн өмнө эсвэл дараа компанийн эзэмшлийг нэр бүхий этгээдэд шилжүүлж, 50%-иас доогуур хувь эзэмшигч болгон хуваах. • Харилцагчийн санхүүгийн байдал нь эзэмшиж буй хөрөнгөтэй нийцэхгүй байх • Урт хугацааны зээл хэлбэрээр хөрөнгийн хяналтдаа байлгах.
Хуурамч нэр, салбар компани, дамжуулсан эзэмшигч	<ul style="list-style-type: none"> • Компанийг хувиргасан, орчуулсан нэрээр бүртгүүлэх. • Эзэмшигчийн талаарх мэдээлэл нь оффшор бүсэд бүртгэгдсэн байх.
Хамаарал бүхий хүмүүсийг ашиглах	<ul style="list-style-type: none"> • Хориг арга хэмжээнд орсон этгээдийн хөрөнгийг хамаатан, хамаарал бүхий этгээдээр дамжуулан шилжүүлэх. • Хувьцаа, хөрөнгөө хямд үнээр гэр бүлдээ шилжүүлж, хориг тавихаас өмнө хөрөнгөө ашиглах. • Банкуудын оронд найрсаг, сул зохицуулалттай орнуудын санхүүгийн байгууллагыг ашиглах.

<p>Үл хөдлөх хөрөнгөөр хөрөнгө нуун далдлах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Санхүүгийн эх үүсвэр нь тодорхойгүй хөрөнгөөр өндөр үнэтэй үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах. • Бэлэн мөнгөөр зах зээлийн үнээс зөрүүтэй хэлцэл хийх • Гадаад улсын дансаар төлбөр тооцоо хийх, худалдан авагч нь өөр этгээд байх, мөнгө нь гуравдагч эх сурвалжаас ирэх гэх мэт.
<p>“Тусгай зориулалтын төсөл”, FSS/FSB сертификат</p>	<p>Тусгай зориулалтын төслүүд нь ихэвчлэн ОХУ-ын цэргийн зориулалттай байж болзошгүй байдаг. Иймд,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ОХУ-ын Аюулгүйн Албаны (FSB) гэрчилгээтэй компаниудтай холбоотой гүйлгээ байгаа тохиолдолд анхаарч авч үзэх хэрэгтэй.

6.3 Санхүүгийн системтэй холбоотой шинж тэмдэг

<p><i>Арга хэлбэр</i></p>	<p><i>Шинж тэмдэг/red flag/</i></p>
<p>Санхүүгийн системийг ашиглах нийтлэг арга</p>	<p>Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийх зорилгоор хоригт орсон этгээдүүд банк, санхүүгийн системийг олон төрлөөр ашигладаг. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гүйлгээ, захиалгын хэмжээ огцом өсөх: Бодит хэрэгцээтэй харьцуулахад хэт өндөр дүнтэй эсвэл байнга давтагдсан гүйлгээ хийх • Захиалсан бараа, үйл ажиллагааны чиглэл зөрөх: Худалдан авагчийн бизнесийн чиглэлтэй нийцэхгүй бүтээгдэхүүн худалдан авах • Санхүүгийн байгууллага, компанийн бүртгэгдсэн улс орнууд өөр байх: Компанийн бүртгэл нэг улсад байгаа ч санхүүгийн үйлчилгээ нь хоригт орсон улстай харилцаа сайтай, сул зохицуулалттай өөр улсад хийгддэг байх. • Зүүн Ази, Ойрх Дорнодын хөрөнгө оруулалтын сангуудын гүйлгээ: Эдгээр бүс нутаг дахь орнууд нь ОХУ-ын бодлогыг дэмжиж байж болзошгүй тул эдгээрээс ирж буй хөрөнгө нь эрсдэлтэй гэж үзнэ. • Гадаад валютын гэнэтийн гүйлгээ: Ялангуяа өмнө нь идэвхгүй байсан үйлчлүүлэгчид гэнэт өндөр дүнтэй валют арилжаа хийх нь сэжиглэх үндэслэл болно.
<p>Хөрөнгө, мөнгөн хөрөнгийг нуун далдлах</p>	<p>Хориг арга хэмжээнээс зугтаах нэг гол арга бол хөрөнгийн бодит урсгалыг олон давхарга ашиглан нуух байдаг. Жишээлбэл,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хэвийн үйл ажиллагаатай үл нийцэх гүйлгээ байнга давтагдах, ижил харилцагчтай ялгаатай нөхцөл бүхий гэрээ хийх.

	<ul style="list-style-type: none"> ● Гүйлгээний дүнг босго хэмжээнээс доогуур барих замаар санхүүгийн хяналтаас зайлсхийх. ● Гуравдагч этгээдээр дамжуулсан, крипто, бэлэн мөнгө ашигласан төлбөр хийх ● Халхавч компани ашиглан нарийн төвөгтэй гүйлгээ хийх. ● Зохицуулалт сул орнуудаас гүйлгээ хийх ● Баримт бичгийн зөрүүтэй байдал – санхүү, тээвэр, худалдааны баримтууд зөрүүтэй, дутуу байх. ● Үнэт эдлэл, уран зураг, үнэт чулуу, алтны худалдааны компаниудын оролцоо их байх– эдгээр нь хөрөнгө нуун далдлахад түлхүү ашиглагддаг. ● Их хэмжээний хэмжээний бэлэн мөнгө, эсвэл ховор хэрэглэгддэг валютаар гүйлгээ хийх ● Өндөр үнэтэй хөрөнгийг гэнэт худалдах, шилжүүлэх үйлдэл хийх.
<p>Свифт (SWIFT) ашиглах боломжгүй үед виртуал хөрөнгийг ашиглах</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Ойролцоох улс орнуудаас хийгдсэн IP хаягтай гүйлгээ ● Хоригт орсон этгээдүүдтэй холбоотой криптовалютын хаягаар хийгдсэн гүйлгээ ● Миксинг үйлчилгээ эсвэл рансомвертэй холбоотой крипто хаягтай харилцсан гүйлгээ

VII. УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ЗАМ

1. Харилцагчийг таньж мэдэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх

Хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон болон өндөр эрсдэлтэй этгээдэд үйлчилгээ үзүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор харилцагчийг таньж мэдэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Тухайлбал, харилцагчийн хувийн хэрэг хөтлөх, хуулийн этгээд болон трастын үйлчилгээ үзүүлэгчдийн хувьд эцсийн өмчлөгчийн мэдээллийг шаардаж, баталгаажуулах, харилцагч нь бизнесийн зорилго, үйл ажиллагааны онцлогтоо нийцсэн гүйлгээ хийж байгаа талаар нягтлах зэрэг болно.

2. Харилцагчийн эрсдэлийг үнэлэх

Өндөр эрсдэлтэй улс оронд бүртгэлтэй хуулийн этгээд болон бусад харилцагчдын эрсдэлийг үнэлж, тогтмол хяналт хэрэгжүүлж байх нь урьдчилан сэргийлэх нэг арга зам болно. Энэ хүрээнд хөрөнгийн эх үүсвэр, бизнесийн холбоо хамааралтай этгээд, гүйлгээний шинж чанар зэргийг харгалзан үзвэл зохино. Жич: Дан ганц эдгээрээр хязгаарлагдахгүй болно.

3. Хориг арга хэмжээний жагсаалтаас хайлт хийх

Харилцагч, тэдгээрийн хамтрагч байгууллага болон гүйлгээ хүлээн авагч болон шилжүүлэгч тал нь НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөл болон бусад эрх бүхий байгууллагаас гаргасан хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон эсэхийг шалгах хэрэгтэй.

4. Гүйлгээний хяналт хэрэгжүүлэх

Гэнэтийн өндөр дүнтэй эсхүл сэжигтэй гүйлгээ, хэвийн бус хил дамнасан төлбөр, босго дүнгээс багаар олон хувааж хийсэн гүйлгээ, хориг арга хэмжээний жагсаалтад орсон этгээдээс хүлээн авсан эсхүл шилжүүлсэн гүйлгээнүүдэд бодит цагийн эсхүл тогтмол хугацааны давтамжтайгаар хяналт хэрэгжүүлэх нь үр дүнтэй байна.

5. Хориг арга хэмжээнээс зайлсхийж байж болзошгүй шинж тэмдгүүдийг үйл ажиллагаандаа анхаарч ажиглах

VI-р бүлэгт дурдсан эрсдэлийн шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд мэдээлэх үүрэгтэй этгээд нь үйлчилгээ үзүүлэхээс татгалзах, эсхүл эрх бүхий байгууллагад мэдээлэх үүрэгтэй.

6. Сэжигтэй үйл ажиллагааны тайлан мэдээлэх

Хэрэв сэжигтэй үйлдэл, үйл ажиллагаа илэрсэн тохиолдолд энэ талаар хуульд заасан хугацаанд Санхүүгийн мэдээллийн алба болон Тагнуулын ерөнхий газарт мэдээлэх үүрэгтэй.

7. Дотоод хяналт хэрэгжүүлэх болон ажилчдын ур чадварыг тогтмол сайжруулдаг байх

Ажилчдыг мөнгө угаахтай тэмцэх, хориг арга хэмжээнээс зайлсхийхтэй тэмцэх чиглэлээр тогтмол сургалтад хамруулж, сүүлийн үеийн чиг хандлагын талаар мэдээллээр хангадаг байх.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

ACAMS. (2023). *Russia Sanctions Evasion: Key Methods and Techniques – Part 1*. acams.org. <https://www.acams.org/sites/default/files/2023-05/Russia%20Sanctions%20Evasion%20-%20Key%20Methods%20and%20Techniques%20%E2%80%93%20Part%201.pdf>

Braw, E., & Millward, J. A. (2023, June 1). *Russia Dodges Sanctions Thanks to Mongolia's Sketchy Ship Registry*. Foreign Policy. Retrieved April 25, 2025, from https://foreignpolicy.com/2023/06/01/mongolia-shipping-industry-russia-sanctions/?utm_source=chatgpt.com

BRICS pay. (2021). *The new international payment system*. Retrieved 2025, from https://digitalbankbrics.com/media/NIPS_Presentation_EN.pdf

Castellum.AI. (n.d.). *Consolidated Russia Sanctions Data Dashboard — Castellum.AI*. Castellum.AI. Retrieved May 20, 2025, from <https://www.castellum.ai/russia-sanctions-dashboard>

Chainalysis. (2025). *The 2025 Crypto Crime Report*. 91. <https://www.antiriciclaggiocompliance.it/app/uploads/2025/03/The-2025-Crypto-Crime-Report-Chainalysis.pdf>

European Commission. (2023, September 7). *Sanctions: Commission publishes guidance to help European operators assess sanctions circumvention risks - European Commission*. Retrieved April 19, 2025, from https://finance.ec.europa.eu/news/sanctions-commission-publishes-guidance-help-european-operators-assess-sanctions-circumvention-risks-2023-09-07_en

FIN-FSA. (2024, October 14). *Observations related to sanctions evasion*. Finanssivalvonta. Retrieved 2025, from https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/en/publications/supervision-releases/2024/en_havaintoja_pakotteiden_kiertamiseen_liittyen_final.pdf

GOV.UK. (2025, February 25). *Countering Russian sanctions evasion - guidance for exporters*. GOV.UK. Retrieved April 19, 2025, from <https://www.gov.uk/government/publications/countering-russian-sanctions-evasion-and-circumvention/countering-russian-sanctions-evasion-guidance-for-exporters>

Institut Jacques Delors. (2024, September 26). *Understanding international sanctions*. Institut Jacques Delors. Retrieved May 12, 2025, from https://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2024/09/Infographie_Santions_Russie_Matelly_EN_A4.pdf

Morgan, T. C., Syropoulos, C., & Yotov, Y. V. (n.d.). Economic Sanctions: Evolution, Consequences, and Challenges. *The Journal of Economic Perspectives*, Vol. 37(No. 1), pp. 3-30. <https://www.jstor.org/stable/27192407>

New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade. (n.d.). *Sanctions Evasion: Common Red Flags*. Retrieved April 25, 2025, from <https://www.mfat.govt.nz/assets/Countries-and-Regions/Europe/Ukraine/Guidance-note-Sanctions-evasion-red-flags.pdf>

OFAC. (n.d.). OFAC Sanctions List Search. Retrieved May 15, 2025, from <https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/>

OFAC. (2022). *Directive 3 under E.O 14024 Prohibitions Related to New Debt and Equity of Certain Russia-related Entities*. Office of Foreign Assets Control. Retrieved May 19, 2025, from <https://ofac.treasury.gov/media/918476/download?inline>

OFAC. (2023, November 2). *Taking Additional Sweeping Measures Against Russia - United States Department of State*. State Department. Retrieved May 19, 2025, from <https://2021-2025.state.gov/taking-additional-sweeping-measures-against-russia/>

OFAC. (2024, June 12). *SANCTIONS ADVISORY Updated Guidance for Foreign Financial Institutions on OFAC Sanctions Authorities Targeting Support to Russia*. Office of Foreign Assets Control. Retrieved April 19, 2025, from <https://ofac.treasury.gov/media/932436/download?inline=>

Schmitt, O. (2016). International Sanctions. *Routledge Handbook of Security Studies (2nd Ed.)*, 360-370. <https://olivier-schmitt.com/wp-content/uploads/2016/07/international-sanctions.pdf>

UN Security Council. (2021, March 4). *S/2021/211 Security Council*. Security Council. Retrieved 2025, from https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_211.pdf

U.S. Department of the Treasury. (2024, March 25). *Treasury Designates Russian Companies Supporting Sanctions Evasion Through Virtual Asset Services and Technology Procurement*. Treasury. Retrieved 2025, from <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy2204>

VOA. (2023). *South Korea Sanctions Ex-Citizen for Working on Behalf of North Korea*. <https://www.voanews.com/a/south-korea-sanctions-ex-citizen-for-working-on-behalf-of-north-korea-/7158178.html>